

ΕΝΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΓΙΑ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΕΝΤΥΠΟΥ ΥΠΟΒΟΛΗΣ

B. ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

B.1 - ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ/ΔΗΜΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ

Αναφορά στον εξυπηρετούμενο πληθυσμό στον οποίο περιλαμβάνονται πλέον του μόνιμου πληθυσμού και επισκέπτες, διερχόμενοι, εργαζόμενοι κάτοικοι άλλων δήμων κλπ. Ζητείται τεκμηρίωση με αναφορά σε επίσημα στοιχεία, εγκεκριμένες μελέτες, έρευνες κλπ. σχετικό απόσπασμα των οποίων να επισυναφθεί στο Παράρτημα της πρότασης με αντίστοιχη αρίθμηση

Ο εξυπηρετούμενος πληθυσμός της Δυτικής Αθήνας (Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας) προκύπτει από την αλληλεπίδραση μιας σειράς «ροών» μετακινήσεων, οι οποίες απορρέουν τόσο από το πληθυσμό που διαμένει στις περιοχές της Δυτικής Αθήνας, τις καθημερινές δραστηριότητες, τις εισροές άλλων εργαζομένων στην περιοχή, την «εξωτερική» επισκεψιμότητα που δέχεται η περιοχή, καθώς και τις λοιπές διαμπερείς ροές μετακινήσεων.

Οι εκτιμήσεις υπολογισμού των ροών του εξυπηρετούμενου πληθυσμού σε ετήσια βάση αποτελούν συνδυασμό εμπειρικών και στατιστικών μεγεθών, ανέρχονται δε σε 1.754.652 άτομα (Πίνακας 3). Οι εμπειρικές εκτιμήσεις βασίζονται επίσης στις μελέτες που έχει εκπονήσει ο ΑΣΔΑ και μνημονεύονται στην Ενότητα Β.3 του παρόντος, επισυνάπτονται δε σε ηλεκτρονική μορφή στον Φάκελο της Πρότασης (ντοσιέ 2).

Ο εξυπηρετούμενος πληθυσμός της Δυτικής Αθήνας (Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας) προκύπτει από την ακόλουθη κατανομή:

- Μόνιμος Πληθυσμός,
- Διαμπερείς Ετήσιες Ροές,
- Εισροές και ροές Επισκεψιμότητας (αθλητισμός, κοινωνικές, πολιτιστικές εκδηλώσεις, αγορές, αναψυχή),
- Εισροές και Ροές Πρόσβασης σε Κοινωνικές, Ιατρικές και Λοιπές Υπηρεσίες, καθώς και σε υπηρεσίες Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης (ισοδ. Πληθ.),
- Εισροές και Ροές Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Διοίκησης, Εκπαίδευσης κλπ. (ισοδ. Πληθ.),
- Ροές Υπηρεσιών Μεταφορών/MMM,
- Εισροές Εργαζομένων,
- Εκροές Εργαζομένων,
- Εσωτερικές Ροές Εργαζομένων στην Περιοχή Παρέμβασης.

Παρακάτω (Πίνακας 1), αποτυπώνονται οι εισροές και ροές εργαζομένων στον Δυτικό Τομέα Αθηνών από τους Δήμους - Εταίρους και τους υπόλοιπους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής. Από το σύνολο των εργαζομένων που κατοικούν στους Δήμους – Εταίρους του Δυτικού Τομέα Αθηνών, το 37,9% (δηλαδή οι 69.166) απασχολείται εντός των ορίων τους. Αντίθετα το 62,1% του συνόλου των 182.497 εργαζομένων απασχολείται σε άλλους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής και σε λοιπές περιοχές της ελληνικής επικράτειας). Συγκριμένα, το 30% απασχολείται στον Πειραιά, το 20,5% στην Αθήνα, το 6,6% δεν έχει μόνιμο μέρος απασχόλησης ενώ το υπόλοιπο 2,1% απασχολείται σε άλλες περιοχές της ελληνικής επικράτειας.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω δεδομένα, το ποσοστό του εργαζόμενου πληθυσμού των υπόλοιπων Δήμων της Περιφέρειας Αττικής που απασχολούνται εντός των Δήμων του Δυτικού Τομέα Αθηνών είναι αναλογικά μικρό. Συγκεκριμένα, μόλις το 2,26% των εργαζομένων που διαμένουν σε άλλους Δήμους (δηλαδή συνολικά 32.480 άτομα) εργάζονται εντός των ορίων των Δήμων-Εταίρων (συνολικά) ενώ το 17,5% εργάζεται στην Αθήνα (254.862), το 4,1% στον Πειραιά, το 5,6% δεν έχει

μόνιμο μέρος εργασίας και το 68,37% (992.871 εργαζόμενοι) απασχολείται στα όρια κάποιου άλλου Δήμου της Περιφέρειας Αττικής.

Οι περισσότεροι κάτοικοι που εργάζονται εντός του Δυτικού Τομέα Αθηνών προέρχονται από το Δήμο Περιστερίου (21.511) και από το Δήμο Αιγάλεω (12.124), ενώ οι λιγότεροι από το Δήμο Αγίας Βαρβάρας (2.617), γεγονός σε αναλογία με το πληθυσμιακό μέγεθος του καθενός.

Παρακάτω (Πίνακας 2) φαίνεται η ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων κατά τόπο διαμονής και τόπο εργασίας στη Δυτική Αθήνα. Ο Δήμος Αγίας Βαρβάρας και ο Δήμος Αγίων Αναργύρων – Καματερού είναι αυτοί που έχουν και τη μεγαλύτερη «εργασιακή διαρροή» καθώς από το σύνολο των εργαζόμενων αυτοί που παραμένουν εντός των ορίων του Δυτικού Τομέα Αθηνών είναι το 30,8% και το 32,1% αντίστοιχα. Το 8,1% των εργαζόμενων του Δήμου Αγίας Βαρβάρας (688 άτομα) και το 8,2% του Δήμου Ιλίου (1957 άτομα) δεν έχουν μόνιμο μέρος εργασίας. Όσον αφορά την Αθήνα, το 22,8% των εργαζόμενων του Δήμου Πετρούπολης (5.370 εργαζόμενοι) εργάζονται εντός των ορίων αυτής ενώ το 6,7% των εργαζόμενων του Δήμου Αγίας Βαρβάρας (570 άτομα) απασχολείται στον Πειραιά.

Στους «Χάρτες Ειδικής Αναφοράς» (Χ.Ε.Α.) 1 και 2 του Παραρτήματος της παρούσας Πρότασης αποτυπώνονται οι πληθυσμιακές πυκνότητες σε επίπεδο Δήμου και ΜΟΧΑΠ (επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ απογραφής 2011) από την Αστική Αρχή).

Πίνακας 1. Εισροές και Ροές Εργαζόμενων στον Δυτικό Τομέα Αθηνών από τους Δήμους - Εταίρους και τους υπόλοιπους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής

ΔΗΜΟΙ - ΕΤΑΙΡΟΙ	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ	ΔΗΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Αγίας Βαρβάρας	1.528	12	542	44	225	13	253	2.617
Αγίων Αναργύρων - Καματερού	21	5.019	303	1.093	793	286	157	7.672
Αιγάλεω	271	92	6.748	157	984	55	921	9.228
Ιλίου	50	781	429	7.801	2.085	623	355	12.124
Περιστερίου	153	348	1.420	780	17.195	454	1.161	21.511
Πετρούπολης	29	460	459	1.116	2.060	4.276	365	8.765
Χαϊδαρίου	219	67	1.155	90	895	35	4.788	7.249
Δυτική Αθήνα	2.271	6.779	11.056	11.081	24.237	5.742	8.000	69.166
ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	887	3.192	8.002	3.488	11.044	828	5.039	32.480

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, επεξεργασία ΑΣΔΑ

Πίνακας 2. Ποσοστό Απασχολούμενων κατά τόπο διαμονής και τόπο εργασίας στη Δυτική Αθήνα

ΔΗΜΟΙ - ΕΤΑΙΡΟΙ	Σε μη μόνιμο μέρος	Αθήνα	Πειραιάς	Δυτική Αθήνα	Λοιπή Αττική	Βοιωτία	Κορινθία	Λοιπή Χώρα	ΣΥΝΟΛΟ
Αγίας Βαρβάρας	8,1%	17,4%	6,7%	30,8%	34,9%	0,6%	0,2%	1,4%	100,0 %
Αγίων Αναργύρων - Καματερού	7,7%	20,2%	1,9%	32,1%	36,0%	0,8%	0,1%	1,0%	100,0 %
Αιγάλεω	5,4%	19,7%	4,5%	37,2%	31,0%	0,7%	0,2%	1,3%	100,0 %
Ιλίου	8,2%	19,9%	2,1%	38,2%	29,6%	0,7%	0,1%	1,1%	100,0 %
Περιστερίου	6,8%	21,1%	2,5%	41,1%	26,4%	0,7%	0,1%	1,2%	100,0 %
Πετρούπολης	5,7%	22,8%	2,5%	37,2%	29,8%	0,7%	0,1%	1,2%	100,0 %
Χαϊδαρίου	4,1%	19,1%	4,1%	40,9%	29,7%	0,5%	0,2%	1,3%	100,0 %
Δυτική Αθήνα	6,6%	20,5%	3,0%	37,9%	30,0%	0,7%	0,2%	1,2%	100,0 %
ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5,56%	17,55%	4,06%	2,26%	68,37%	0,61%	0,13%	1,46%	5,56%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

Πίνακας 3. Εκτίμηση Εξυπηρετούμενου Πληθυσμού της Περιοχής Παρέμβασης

A/A	Κατηγορίες	Εξυπηρετούμενος Πληθυσμός
1	Μόνιμος Πληθυσμός	489.675
2	Διαμπερείς Ετήσιες Ροές	300.000
3	Εισροές και ροές Επισκεψιμότητας (αθλητισμός, κοινωνικές, πολιτιστικές εκδηλώσεις, αγορές, αναψυχή)	200.000
4	Εισροές και Ροές Πρόσβασης σε Κοινωνικές, Ιατρικές και Λοιπές Υπηρεσίες, καθώς και σε υπηρεσίες Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης (ισοδ. Πληθ.)	150.000
5	Εισροές και Ροές Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Διοίκησης, Εκπαίδευσης κλπ. (ισοδ. Πληθ.)	200.000
6	Ροές Υπηρεσιών Μεταφορών/MMM	200.000
7	Εισροές Εργαζομένων	32.480
8	Εκροές Εργαζομένων	113.331
9	Εσωτερικές Ροές Εργαζομένων στην Περιοχή Παρέμβασης	69.166
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		1.754.652

Πηγή: Συνδυασμός Στατιστικών Δεδομένων και Εμπειρικών Εκτιμήσεων της Αστικής Αρχής

B.2 - ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΟΧΕ

Να αναφερθούν οι Δήμοι στα όρια των οποίων ανήκει η Περιοχή Παρέμβασης και οι οποίοι περιλαμβάνονται στον πίνακα των επιλέξιμων περιοχών για τον σχεδιασμό ΟΧΕ του κεφ. 2.2.1 των Γενικών κατευθύνσεων για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής του Οδηγού Εφαρμογής.

Ο Δυτικός Τομέας Αθηνών αποτελείται από τους **Δήμους Αγίας Βαρβάρας, Αγίων Αναργύρων – Καματερού, Αιγάλεω, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης και Χαϊδαρίου.**

Η Δυτική Αθήνα πριν τον Πόλεμο κατοικήθηκε κυρίως από λαϊκά στρώματα που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή με σκοπό την αναζήτηση εργασίας στις κάθε είδους παραγωγικές και μεταποιητικές μονάδες που κατασκευάστηκαν στην περιοχή του Κηφισού ή σε μεγάλες υπηρεσίες υγείας που χωροθετήθηκαν στην περιοχή (Ψυχιατρεία στο Χαϊδάρι).

Κατά τη διαδικασία της εσωτερικής μετανάστευσης μετά τον Πόλεμο και τον Εμφύλιο, η περιοχή γνώρισε έντονη μαζικοποίηση, καθώς αποτελούσε φτηνό τόπο γης και κατοικίας. Οικοδομήθηκε με τη διαδικασία της λαϊκής αυτοστέγασης (αυθαίρετη δόμηση), με χωροθέτηση εργατικών πολυκατοικιών και με το κύμα της αντιπαροχής, ιδίως κατά τις δεκαετίες του '60 και του '70. Σαν αποτέλεσμα δεν υπήρχε συνολικός σχεδιασμός της ανάπτυξης του αστικού ιστού, σταδιακά αναλώθηκαν σχεδόν όλοι οι ελεύθεροι χώροι, παρουσιάστηκαν κενά στις κοινωφελείς υποδομές και στα δίκτυα και, εντέλει, διαμορφώθηκε μια συνολική εικόνα αστικής και κοινωνικής υποβάθμισης.

Τη δεκαετία του 80 σημειώθηκαν δυο βασικές εξελίξεις. Από τη μια πλευρά, με πρωτοβουλία κυρίως της Αυτοδιοίκησης, υλοποιήθηκαν έργα και παρεμβάσεις αναβάθμισης της περιοχής, ιδιαίτερα στον τομέα των τεχνικών υποδομών, με αποτέλεσμα περίπου στα μέσα της δεκαετίας του '90 να έχει καλυφθεί ένα μέρος της «απόστασης» ανάμεσα στην περιοχή και σε άλλους γεωγραφικούς τομείς του Λεκανοπεδίου. Από την άλλη η μεταφορά βιομηχανικών δραστηριοτήτων εκτός του αστικού ιστού μετά το σχετικό ΠΔ του 1980 λειτούργησε αρνητικά για τις μεταποιητικές δραστηριότητες που είχαν εγκατασταθεί στην Δυτική Αθήνα. Οι θέσεις απασχόλησης που χάθηκαν αναπληρώθηκαν με την απασχόληση στην οικοδομή, τις κατασκευές και τις συμπληρωματικές δραστηριότητες, με την άνθηση του μικροεμπορίου και των δραστηριοτήτων αναψυχής και εστίασης σε ζώνες της περιοχής και με προσλήψεις στο δημόσιο τομέα.

Προς τα τέλη της δεκαετίας του '90 η χωροθέτηση των Ολυμπιακών Έργων άφησε έξω την Δυτική Αθήνα. Αυτό σημαίνει ότι η περιοχή έμεινε εκτός και των μεγάλων αστικών έργων και αναπλάσεων που εκτελέστηκαν εκείνα τα χρόνια στην Αττική. Το «χάσμα» στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος με άλλες περιοχές της Αττικής διευρύνθηκε ξανά.

Αυτή τη φορά, η συγκριτική υποβάθμιση της Δυτικής Αθήνας είχε σοβαρές συνέπειες και στην κοινωνική διαστρωμάτωση της. Οι νέες οικογένειες από τα μεσαία στρώματα επιδίωκαν την απομάκρυνση τους προς άλλες ζώνες κατοικίας που αναπτύσσονταν, κυρίως στα βόρεια, νότια και ανατολικά προάστια. Τη θέση τους, λόγω της συγκριτικά φτηνότερης κατοικίας, έπαιρναν φτωχότερα στρώματα και μετανάστες. Η εξέλιξη αυτή αποδυνάμωσε τις τοπικές αγορές στα κέντρα των Δήμων της Δυτικής Αθήνας, δημιουργώντας ένα σπειροειδές φαινόμενο συνεχούς αποδυνάμωσης της οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή, περαιτέρω μείωσης της κοινωνικής διαφοροποίησης, νέας πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας κ.ο.κ. Σε συγκεκριμένες συνοικίες δημιουργήθηκαν μεγάλοι ομοιογενείς πυρήνες μεταναστών (όπως οι Ιρακινοί στον Άγιο Σπυρίδωνα Αιγάλεω).

Σημαντικό ρόλο στην τάση φυγής εύπορων στρωμάτων από τη Δυτική Αθήνα έπαιξαν και παίζουσαν ακόμη οι μεγάλες οχλούσες δραστηριότητες που έχουν χωροθετηθεί στην περιοχή ή/και στις παρυφές της. Η χωματερή της Φυλής που επηρεάζει την ατμόσφαιρα μέχρι το βόρειο Περιστερί, τα διωλιστήρια στον Ασπρόπυργο που ανάλογα με τους ανέμους επηρεάζουν Χαϊδάρι και Αιγάλεω.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η Δυτική Αθήνα είχε εισέλθει σε τροχιά σχετικής οικονομικής παρακμής, δημιουργίας ζωνών αποβιομηχάνισης και χωρικής απομόνωσης (χωρίς ωστόσο αυτές να συνδέονται με φαινόμενα «γκετοποίησης»), ήδη πριν την οικονομική κρίση της τελευταίας δετίας. Για παράδειγμα η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Παραγωγής (ΑΠΑ) στη Δυτική Αθήνα παραμένει από το 2000 σταθερή σε ένα εύρος της τάξης του 6,5%-7,5% ως ποσοστό της αντίστοιχης Περιφερειακής, ενώ σε απόλυτες τιμές λαμβάνει την υψηλότερη τιμή το 2008 και από το 2009 σημειώνει συνεχείς μειώσεις (ΕΛΣΤΑΤ, 2015).

Από την απογραφή του 1991 (απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού) έως και αυτήν του 2011 (απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού) και με τις μέχρι τώρα αναθεωρήσεις της τελευταίας ο Δήμος Περιστερίου παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση (137.288 το 1991, 146.743 το 2001 και 139.891 το 2011) ενώ οι λιγότεροι κάτοικοι βρίσκονται στο Δήμο Αγίας Βαρβάρας (28.706 το 1991, 31.354 το 2001 και 26.550 το 2011). Στους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών βρίσκεται το 4,53% του συνολικού πληθυσμού της χώρας και το 12,79% του πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής (Απογραφή 2011), που είναι συνολικά 489.675 κάτοικοι (Πίνακας 4).

Όσον αφορά τη διακύμανση του πληθυσμού από το 1991 (Πίνακας 5), παρατηρείται ότι στο Δήμο Αιγάλεω ο πληθυσμός έχει μειωθεί κατά 8.617 κατοίκους (-0,12% σε επίπεδο χώρας και -0,40% σε επίπεδο Περιφέρειας). Αντίθετα στο Δήμο Πετρούπολης και στο Δήμο Αγίων Αναργύρων Καματερού οι κάτοικοι έχουν αυξηθεί κατά 20.701 (+0,17% σε επίπεδο χώρας και +0,45% σε επίπεδο Περιφέρειας) και 14.380 (+0,11% σε επίπεδο χώρας και +0,27% σε επίπεδο Περιφέρειας) αντίστοιχα. Σε ποσοστιαία βάση ο πληθυσμός του Δήμου Ιλίου παρουσιάζει τη μικρότερη διακύμανση, +0,02 σε επίπεδο χώρας και -0,01% σε επίπεδο Περιφέρειας (Σχήμα 1).

Από το Σχέδιο Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης (ΣΟΑΠ) της Δυτικής Αθήνας (<http://home.asda.gr/soap.html>), επισημαίνεται η διαχρονικότητα της «..διαίρεσης του χώρου στο Πολεοδομικό Συγκρότημα (Π.Σ.) της Αθήνας, μεταξύ δυτικού και ανατολικού τμήματος του Λεκανοπεδίου, με το πρώτο να περιλαμβάνει τάξεις, στρώματα και ομάδες με χαμηλότερη θέση στην κοινωνική διαστρωμάτωση και στα εισοδήματα..». Από τη διαδικασία αυτή, αναδύθηκε μια κοινωνική διαίρεση του χώρου της Πρωτεύουσας, που παγιώθηκε στη συνέχεια στη μεταπολεμική περίοδο, και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Η σημερινή εθνική δημοσιονομική, οικονομική και κοινωνική κρίση, δεν είναι συνεπώς η αιτία της δημιουργίας της κρίσης της Δυτικής Αθήνας. Ωστόσο, την επέτεινε, τις προσέθεσε νέες παραμέτρους, και έκανε πιο δύσκολη την αντιμετώπισή της, που δεν είχε επιδιωχθεί με κάποια αποτελεσματική στρατηγική στις προγενέστερες δεκαετίες (παρά το ότι είχε εντοπιστεί από πολλαπλά επίσημα προγραμματικά κείμενα, από το ΡΣΑ του 1985 μέχρι τα διαδοχικά ΠΕΠ Αττικής).

Στο μακροεπίπεδο, δηλαδή ως προς τη συνολική οργάνωση του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, αν υπήρξε κάποια χωρική διαφοροποίηση της τομής δυτικό/ανατολικό τμήμα ήταν κάποια μετατόπιση προς τα ανατολικά, με την σταδιακή διαίρεση και του κεντρικού τμήματός του κέντρου της πόλης και την εμφάνιση προβλημάτων στο δυτικότερο τμήμα του. Η βασική διαίρεση μεταξύ δυτικού και ανατολικού τμήματος με το πρώτο να παρουσιάζει τα δυσμενέστερα χαρακτηριστικά δεν παύει

ωστόσο να παραμένει ενεργή, και η Δυτική Αθήνα εξακολουθεί να είναι, με ακόμα πιο έντονο τρόπο, το πιο υποβαθμισμένο τμήμα του Π.Σ.

Στο πλαίσιο του «Κοινωνικού Άτλαντα της Αθήνας» (www.athenssocialatlas.gr), οι Π. Πανταζής και Γ. Ψυχάρης επιχειρούν την χαρτογράφηση του δηλωθέντος εισοδήματος στον ευρύτερο μητροπολιτικό χώρο της Αθήνας, η οποία απεικονίζεται στο Χάρτη που ακολουθεί (Χάρτης 1). Σύμφωνα με τους παραπάνω συγγραφείς, «..ο αναγνωρίσιμος –από προηγούμενες μελέτες (Μαλούτας 2001, Καλογήρου 2011)– άξονας στεγαστικού διαχωρισμού Ανατολής-Δύσης, και κέντρου-περιφέρειας με τοπικές διαφοροποιήσεις βορρά–νότου, ιδιαίτερα στο ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας Αττικής, αποτυπώνεται με σαφήνεια..». Η Δυτική Αθήνα περιλαμβάνει χαμηλές τιμές δηλωθέντων εισοδημάτων και σε αρκετές περιπτώσεις ακραία χαμηλές.

Σημειώνεται ότι ανάμεσα στις δύο πρόσφατες απογραφές πληθυσμού, η Δυτική Αθήνα εμφανίζει τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή μείωση μετά τον Κεντρικό Τομέα (κατά βάση, το Δήμο Αθηναίων), ενώ οι Δήμοι Αιγάλεω και Περιστερίου εμφανίζουν τις μεγαλύτερες μειώσεις σε επίπεδο των Δήμων της Αττικής. Από την άλλη πλευρά, ο Δήμος Πετρούπολης εμφανίζει μία ελαφρά αύξηση.

Ο συνδυασμός αστικής υποβάθμισης, εγκατάλειψης παραγωγικών μονάδων, οικονομικής δυσπραγίας σε επιχειρηματικό και οικογενειακό επίπεδο και φαινομένων ακραίας φτώχειας αναδεικνύει στη Δυτική Αθήνα την ύπαρξη μιας σειράς **«θυλάκων» αρνητικών κοινωνικών φαινομένων**, στους οποίους απαιτείται ένα μίγμα παρεμβάσεων για την αντιστροφή της παγίδευσης των περιοχών αυτών σε μια μόνιμη παρακμή και τη μετάβαση σε αναπτυξιακές επιδόσεις και διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Οι «Θύλακες» αυτοί παρουσιάζονται και αναλύονται στην επόμενη ενότητα του Εντύπου.

Στους «Χάρτες Ειδικής Αναφοράς» 6 και 7 του Παραρτήματος της παρούσας Πρότασης αποτυπώνονται οι πληθυσμιακές μεταβολές σε επίπεδο Δήμου και ΜΟΧΑΠ (επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ απογραφών 2001 και 2011) από την Αστική Αρχή).

Πίνακας 4. Εξέλιξη του Πληθυσμού των Δήμων του Δυτικού Τομέα Αθηνών 1991-2001-2011

ΔΗΜΟΙ - ΕΤΑΙΡΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011
ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	28.706	31.354	26.550
ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	48.149	58.244	62.529
ΑΙΓΑΛΕΩ	78.563	77.917	69.946
ΙΛΙΟΥ	78.326	85.572	84.793
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	137.288	146.743	139.981
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	38.278	51.559	58.979
ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ	47.437	48.494	46.897
Δυτική Αθήνα	456.747	499.883	489.675
Περιφέρεια Αττικής	3.523.407	3.894.573	3.828.434
Ελλάδας	10.259.900	10.934.097	10.816.286

Πηγή: Απογραφές 1991, 2001 2011 (ΕΛΣΤΑΤ)

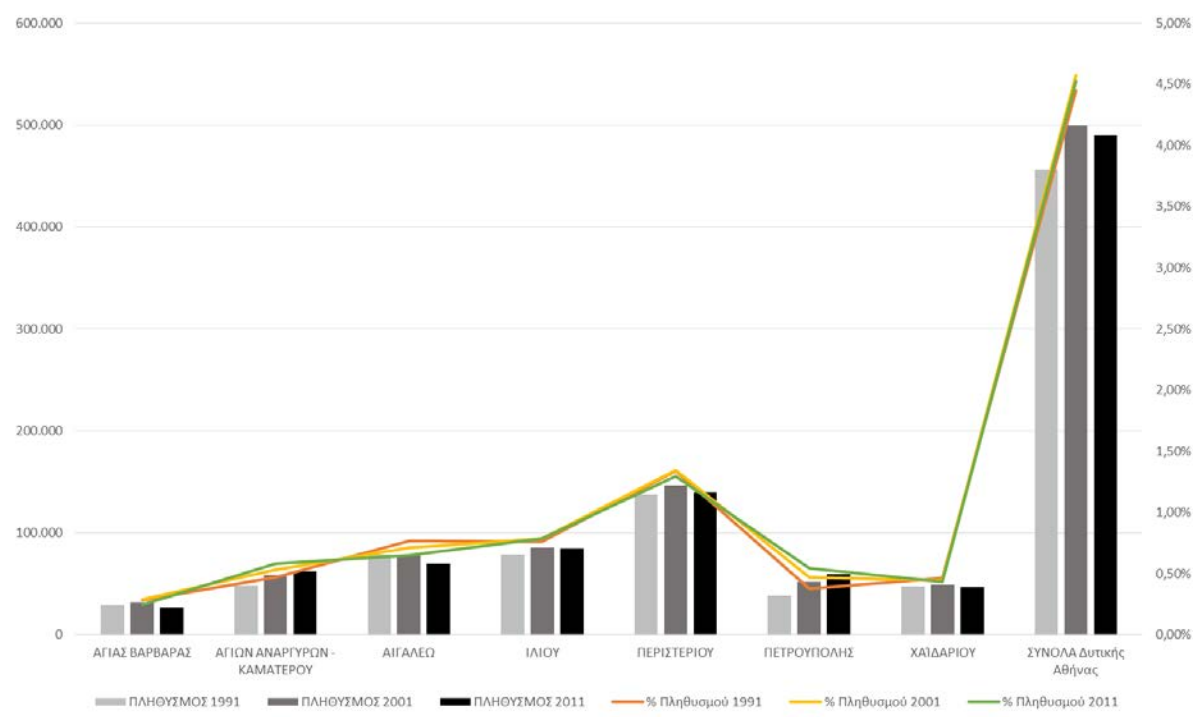

Πίνακας 5. Εκτίμηση της «Βαρύτητας» του Πληθυσμού των Δήμων του Δυτικού Τομέα Αθηνών ως προς τον το πληθυσμό της Περιφέρειας Αττικής και συνολικό πληθυσμό της Χώρας 1991-2001-2011

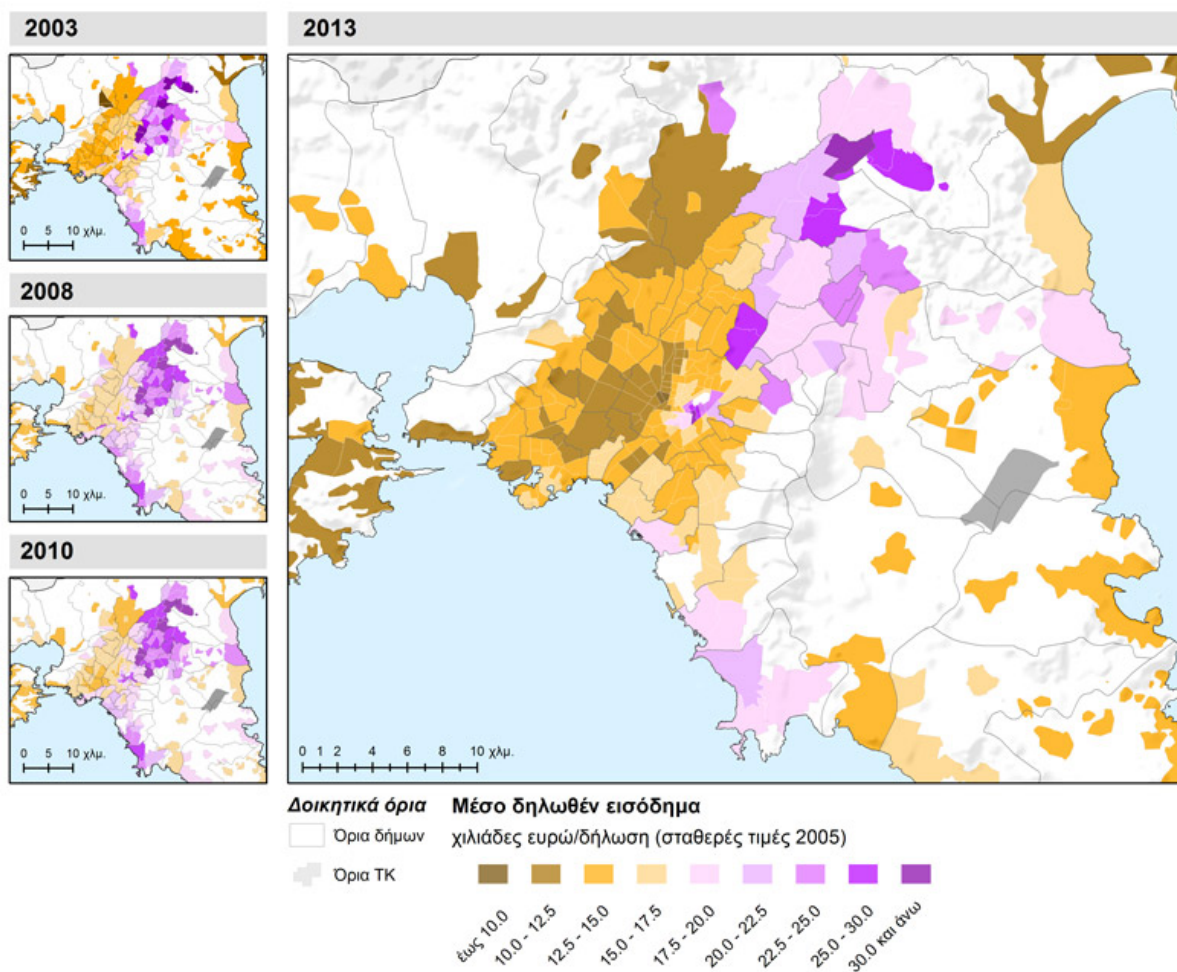
Δήμοι-Εταίροι	% Πληθυσμού 1991		% Πληθυσμού 2001		% Πληθυσμού 2011	
	% Χώρας	% Περιφέρειας Αττικής	% Χώρας	% Περιφέρειας Αττικής	% Χώρας	% Περιφέρειας Αττικής
ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	0,28%	0,81%	0,29%	0,81%	0,25%	0,69%
ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	0,47%	1,37%	0,53%	1,50%	0,58%	1,63%
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,77%	2,23%	0,71%	2,00%	0,65%	1,83%
ΙΛΙΟΥ	0,76%	2,22%	0,78%	2,20%	0,78%	2,21%
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	1,34%	3,90%	1,34%	3,77%	1,29%	3,66%
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	0,37%	1,09%	0,47%	1,32%	0,55%	1,54%
ΧΑΙΔΑΡΙΟΥ	0,46%	1,35%	0,44%	1,25%	0,43%	1,22%
Δυτική Αθήνα	4,45%	12,96%	4,57%	12,84%	4,53%	12,79%
Περιφέρεια Αττικής	34,34%	100,00%	35,62%	100,00%	35,40%	100,00%
Ελλάδας	100,00%		100,00%		100,00%	

Πηγή: Επεξεργασία Στοιχείων Πίνακα 2 από την Αστική Αρχή

Σχήμα 1. Πληθυσμιακή και ποσοστιαία διακύμανση των Δήμων – Εταίρων του Δυτικού Τομέα Αθηνών

Χάρτης 1. Συγκριτική Αποτύπωση των Εισοδηματικών Ανισοτήτων στην Μητροπολιτική Αθήνα 2003-2013 (σταθ. Τιμές 2005)¹

¹ Π Πανταζής, Γ Ψυχάρης: ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΤΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ, 01/2016

<http://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82/>

B.3 - ΚΑΛΥΨΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΣΟΑΠ Η ΑΛΛΟ ΙΣΟΔΥΝΑΜΟ ΣΧΕΔΙΟ

Να αναφερθεί εάν η Περιοχή Παρέμβασης καλύπτεται από Σχέδιο Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης ή ισοδύναμα σχέδια στρατηγικού σχεδιασμού, κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία και έχουν εγκριθεί ή έχουν εκπονηθεί και παραδοθεί στον αρμόδιο φορέα και βρίσκονται σε φάση έγκρισης. Προτεραιότητα έχουν τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (Σ.Ο.Α.Π.) του άρθρου 12 του ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207Α/1999) αλλά και πολεοδομικές μελέτες (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Μελέτες Επέκτασης – Αναθεώρησης, Μελέτες ανάπλασης κ.ο.κ.) καθώς και Επιχειρησιακά Σχέδια των Δήμων του ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114Α/2006) εφόσον βρίσκονται σε ισχύ. Επισημαίνεται ότι μόνο η ύπαρξη ΓΠΣ δεν αποτελεί ικανή τεκμηρίωση, εάν αυτό δεν συνοδεύεται τουλάχιστον από την ύπαρξη Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου το οποίο να βρίσκεται σε ισχύ.

Να αναφερθούν ποια από τα ανωτέρω Σχέδια – μελέτες καλύπτουν την περιοχή παρέμβασης με την αντίστοιχη ημερομηνία έγκρισης ή/και παράδοσής τους.

1. Στρατηγική και Περιεχόμενο του ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας

Λαμβάνοντας υπόψη τα σημαντικά πλεονεκτήματα από την ύπαρξη ΣΟΑΠ, τόσο πραγματικά (αντιμετώπιση του είδους των προβλημάτων που χαρακτηρίζουν μεγάλο μέρος των Δήμων της περιοχής ευθύνης του ΑΣΔΑ), όσο και χρηματοδοτικά (ΕΣΠΑ), ο ΑΣΔΑ πήρε την πρωτοβουλία για σύναψη από 14/11/2013 Προγραμματικής Σύμβασης με τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας (αρμόδιο φορέα του ΥΠΕΚΑ για τα ΣΟΑΠ της Αττικής) με θέμα τη «Διερεύνηση πιλοτικής εφαρμογής ΣΟΑΠ στη Δυτική Αθήνα».

Παράλληλα, άρχισε η εκπόνηση του ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας με προγραμματική σύμβαση του ΑΣΔΑ με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Εργαστηρίου Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης), που είχε σχετική εμπειρία δεδομένου ότι εκπόνησε και το πρώτο ΣΟΑΠ για το Κέντρο της Αθήνας. Στο πλαίσιο της εκπόνησης του ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας έγιναν συναντήσεις με όλους τους Δήμους της περιοχής του ΑΣΔΑ, για να προσδιοριστούν προκαταρκτικές κατάλληλες ζώνες εστίασης του ΣΟΑΠ, ενώ παράλληλα αξιοποιήθηκε το σημαντικό μελετητικό και ερευνητικό έργο που έχει ήδη προωθήσει ο ΑΣΔΑ στο παρελθόν, και το οποίο περιλαμβάνει στοιχεία, αναλύσεις και προτάσεις εξαιρετικά χρήσιμα για την τροφοδότηση του ΣΟΑΠ. Στις ζώνες του ΣΟΑΠ εστιάστηκαν διάφορες αναγκαίες δράσεις, κοινωνικού, αναπτυξιακού, πολεοδομικού, συγκοινωνιακού, και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε ζώνης. Επίσης, εντοπίστηκαν προβλήματα του υφιστάμενου πολεοδομικού σχεδιασμού (ΓΠΣ κλπ.) δεδομένου ότι το ΣΟΑΠ υπέρκειται του ΓΠΣ και μπορεί να προωθήσει θεσμικά την αντιμετώπιση σχετικών προβλημάτων.

Μεθοδολογικά το πρόγραμμα βασίστηκε στη διερεύνηση ολοκληρωμένης παρέμβασης στην γεωγραφική ενότητα της Δυτικής Αθήνας, που περιλαμβάνει τους Δήμους μέλη του ΑΣΔΑ, ενόψει των κρίσιμων και επειγόντων προβλημάτων της περιοχής αυτής, που έχουν οξυνθεί ιδιαίτερα και από την τρέχουσα κρίση. Το «ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» θα λειτουργήσει ως πιλοτική εφαρμογή Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης όπως έχουν προβλεφθεί από το Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός σχεδιασμός και αιεφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (Α' 207) και ιδίως τις διατάξεις του άρθρου 12 αυτού, για την προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικού σχεδιασμού σε πόλεις ή τμήματά τους καθώς και σε ευρύτερες αστικές περιοχές που παρουσιάζουν κρίσιμα και σύνθετα προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, περιβαλλοντικής υποβάθμισης και ποιότητας ζωής, αλλά δεν έχουν ενεργοποιηθεί μέχρι σήμερα λόγω της πολυπλοκότητας του εγχειρήματος. Επιπροσθέτως ελήφθησαν υπόψη οι εγκριθείσες προδιαγραφές των ΣΟΑΠ (ΦΕΚ 1341Β, 24/06/2012) που η

εφαρμογή τους και μάλιστα σε μία δύσκολη περιοχή όπως είναι οι Δήμοι της Δυτικής Αθήνας, επιβάλλει την επίλυση σύνθετων ζητημάτων μεθοδολογικού και πραγματολογικού χαρακτήρα.

Με την από 08/09/2014 ανάρτηση στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://home.asda.gr/soap/intro.html>, γνωστοποιήθηκε στο κοινό η έναρξη της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης επί του Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης για τη Δυτική Αθήνα. Με βάση την προεργασία που έγινε διατυπώθηκαν απόψεις στο πλαίσιο της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης επί του Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης για τη Δυτική Αθήνα. Οι Δήμοι μέλη του ΑΣΔΑ όπως και η Περιφέρεια Αττικής συμμετείχαν στην τελική διαμόρφωση της πρότασης ζώνης εστίασης του ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας με τις παρακάτω γνωμοδοτήσεις:

- ⇒ Την υπ' αριθμ. 1/2015 από 24-02-2015 γνωμοδότηση του ΑΣΔΑ.
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 146/2015 από 14-05-2015 γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου Αττικής.
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 13/2015 από 11-02-2015 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αγίας Βαρβάρας
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 471/2014 από 23-12-2014 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αγ. Αναργύρων - Καματερού
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 287/2014 από 30-12-2014 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αιγάλεω
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 5/2015 από 29-01-2015 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ιλίου
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 3/2015 από 03-02-2015 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Περιστερίου
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 1/2015 από 20-01-2015 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Πετρούπολης
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 400/2014 30-12-2014 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Φυλής
- ⇒ Την υπ' αριθμ. 7/2015 28-01-2015 γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Χαϊδαρίου

Το κείμενο του σχεδίου ΚΥΑ διαβιβάστηκε από τον ΑΣΔΑ στο ΥΠΑΠΕΝ Διεύθυνση Σχεδιασμού Μητροπολιτικών, Αστικών και Περιαστικών Περιοχών (ΑΠ 10396/110/06.03.15) για διορθώσεις τεχνικού και θεσμικού χαρακτήρα. Τη σχετική ΚΥΑ πρόκειται να συνυπογράψουν οι Υπουργοί Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Υγείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Στην παρούσα φάση, το σχέδιο της ΚΥΑ για το ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας βρίσκεται για γνωμοδότηση στο Συμβούλιο Μητροπολιτικού Σχεδιασμού.

Στο ΣΟΑΠ περιλαμβάνονται οι Δήμοι της Δυτικής Αθήνας και ο Δήμος Φυλής, δεδομένου ότι η χωρική παρέμβαση από διοικητική άποψη εμπεριέχει τους Δήμους-Μέλη του ΑΣΔΑ, ενώ από λειτουργική άποψη, η χωρική ενότητα από την Πέτρου Ράλλη και τον Ελαιώνα μέχρι την Αττική οδό θεωρείται λειτουργικά ενιαία και ομοιογενής.

Η Δυτική Αθήνα βρίσκεται υπό συνθήκες κρίσης, όπως έχει γίνει σαφές τόσο από την ανάλυση των υπαρχόντων δεδομένων όσο και από τη μέχρι το σημείο αυτό διαβούλευση. Η κρίση της περιοχής, μείζονος χαρακτήρα, δεν εμφανίστηκε πρόσφατα. Αντίθετα, έχει τις ρίζες της σε ένα δομικό χαρακτηριστικό της ανάπτυξης του ευρύτερου αθηναϊκού χώρου, ήδη από το μεσοπόλεμο, περίοδο από την οποία άρχισε να εμφανίζεται η διαίρεση του χώρου στο Πολεοδομικό Συγκρότημα της Αθήνας, μεταξύ δυτικού και ανατολικού τμήματος του Λεκανοπεδίου, με το πρώτο να περιλαμβάνει τάξεις, στρώματα και ομάδες με χαμηλότερη θέση στην κοινωνική διαστρωμάτωση και στα εισοδήματα. Αναδύθηκε έτσι μια κοινωνική διαίρεση του χώρου της πρωτεύουσας, που παγιώθηκε στη συνέχεια στη μεταπολεμική περίοδο, και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Η σημερινή εθνική δημοσιονομική, οικονομική και κοινωνική κρίση, δεν είναι συνεπώς η αιτία της δημιουργίας της κρίσης της Δυτικής Αθήνας. Ωστόσο, την επέτεινε, τις προσέθεσε νέες παραμέτρους, και έκανε πιο δύσκολη την αντιμετώπισή της, που δεν είχε επιδιωχθεί με κάποια αποτελεσματική στρατηγική στις προγενέστερες δεκαετίες (παρά το ότι είχε εντοπιστεί από πολλαπλά επίσημα προγραμματικά κείμενα, από το ΡΣΑ του 1985 μέχρι τα διαδοχικά ΠΕΠ Αττικής). Στο μακροεπίπεδο, δηλ. ως προς τη συνολική οργάνωση του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, αν υπήρξε κάποια χωρική διαφοροποίηση της τομής δυτικό/ανατολικό τμήμα ήταν κάποια μετατόπιση προς τα ανατολικά, με την σταδιακή διαίρεση και του κεντρικού τμήματός του κέντρου της πόλης και την εμφάνιση προβλημάτων στο δυτικότερο τμήμα του. Η βασική διαίρεση μεταξύ δυτικού και ανατολικού τμήματος με το πρώτο να παρουσιάζει τα δυσμενέστερα χαρακτηριστικά δεν παύει ωστόσο να παραμένει ενεργή, και η Δυτική Αθήνα εξακολουθεί να είναι, με ακόμα πιο έντονο τρόπο, το πιο υποβαθμισμένο τμήμα του ΠΣ.

Μετά το διαχρονικό χαρακτήρα, το δεύτερο δομικό στοιχείο της κρίσης της Δυτικής Αθήνας είναι ο πολυδιάστατος χαρακτήρας του. Βασική παράμετρος του προβλήματος, επίσης, είναι ότι η κρίση συνεχίζει να επιδεινώνεται, χωρίς ουσιαστικές ενδείξεις ανάκαμψης. Το γεγονός αυτό συνδέεται και με την εξέλιξη της γενικότερης κρίσης, και με το ότι δεν υπήρξαν ούτε κατά τα τελευταία χρόνια (μετά το 2008-09) προσπάθειες αντιμετώπισης της κρίσης της Δυτικής Αθήνας. Η διαχρονική παραμέληση συνεχίστηκε, χωρίς την ύπαρξη κάποιων ειδικών προσπαθειών για την περιοχή, ούτε την ανάδειξη των προβλημάτων της (σε αντίθεση, πχ., με ό,τι έγινε για το κέντρο της Αθήνας. Η επιδείνωση των προβλημάτων του τελευταίου πήρε, πράγματι, δημοσιότητα, τόσο σε επίπεδο ΜΜΕ όσο και σε πολιτικό επίπεδο, και επιχειρήθηκε η διαμόρφωσή κάποιων ειδικών προγραμμάτων για την αντιμετώπισή της, έστω και αν τα αποτελέσματα των τελευταίων δεν υπήρξαν ικανοποιητικά). Μόνον στα πολύ πρόσφατα προγραμματικά κείμενα, το νέο ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 και το νέο ΡΣΑ της Αθήνας γίνεται επίσημη αναγνώριση—με λιγότερο ή περισσότερο ικανοποιητικό τρόπο - των ειδικών δυσκολιών της Δυτικής Αθήνας, αλλά πρόκειται για κείμενα που ακόμα και σήμερα βρίσκονται υπό έγκριση, και συνεπώς δεν έχουν ακόμα εφαρμοστεί, πόσο μάλλον οδηγήσει σε αποτελέσματα.

2. Η κεντρική ιδέα του ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας

Η κεντρική ιδέα του ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας είναι όχι απλώς η επαναφορά σε μια αποδεκτή προ-κρίσης κατάσταση, αλλά ο **επαναπροσδιορισμός της Δυτικής Αθήνας ως ενός ισότιμου τμήματος της ευρύτερης Αθήνας, με υπέρβαση του διαχρονικού κοινωνικού διαχωρισμού και της δομικά δυσμενέστερης θέσης που είχε η περιοχή**. Με άλλους όρους, αυτό σημαίνει ότι ένα ολοκληρωμένο αστικό πρόγραμμα για τη Δυτική Αθήνα θα ήταν αναγκαίο και χωρίς την τρέχουσα ευρύτερη κρίση. Βασική επιδίωξη, συνεπώς, είναι η συνολική βελτίωση της θέσης της Δυτικής Αθήνας, και για αυτό

το λόγο για ορισμένες δράσεις ως περιοχή παρέμβασης προσδιορίζεται το σύνολο της Δυτικής Αθήνας.

Ταυτόχρονα, δύο άλλα δομικά στοιχεία-επιδιώξεις του ΣΟΑΠ είναι:

- ⇒ Η **ολοκληρωμένη αντιμετώπιση όλων των διαστάσεων της κρίσης της περιοχής, με κεντρικό παρονομαστή την κοινωνική συνοχή**. Με άλλα λόγια, είναι αναγκαίος ένας χαρακτήρας ταυτόχρονα ολοκληρωμένος και ιεραρχημένος. Η έννοια της ολοκλήρωσης είναι κεντρική στη φιλοσοφία των ΣΟΑΠ, που για την Ελλάδα είναι ένα **νέο προγραμματικό εργαλείο διακριτό από τα συνηθή πολεοδομικά σχέδια**- δεν είναι (μόνο) πολεοδομικό αλλά πολυδιάστατο, και δεν είναι ένα συμβατικό σχέδιο που προβάλλει απλώς την «εικόνα» ενός επιθυμητού μέλλοντος αλλά μια διαδικασία προσέγγισης στην εικόνα αυτή μέσω συγκεκριμένων επιχειρησιακών δράσεων.
- ⇒ η **μερική εστίαση σε συγκεκριμένους θύλακες**, επιλεγμένους—όπως έχει ήδη αναφερθεί—με τρία κριτήρια: την ύπαρξη εξαιρετικά έντονων συγκεκριμένων προβλημάτων, τη στρατηγική θέση (δηλ. τη δυνατότητα δράσεις σε κάποιο θύλακα να λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα), και την ύπαρξη διαδημοτικής ισορροπίας στη γεωγραφία σημείων εστίασης και δράσεων.

Παράλληλα με τα παραπάνω στοιχεία της κεντρικής ιδέας, που έχουν θεματικό χαρακτήρα, καθοριστική σημασία έχουν τρία άλλα στοιχεία. Το πρώτο είναι μεθοδολογικό, και συνίσταται στην απόλυτη ανάγκη **συστηματικότητας, συνέχειας, και συντονισμού χαρακτήρα της παρέμβασης**. Η αναγκαιότητα αυτά για τα ελληνικά δεδομένα αποτελεί μείζονα, και δύσκολα επιτεύξιμο, στόχο, αφού η έλλειψη τέτοιων χαρακτηριστικών αποτελεί συνηθισμένη αδυναμία των διαφόρων πολιτικών στη χώρα μας. Ειδικότερα για ολοκληρωμένα χωρικά προγράμματα η έλλειψή τους οδηγεί αναπότρεπτα στην αποτυχία, όπως έχει δείχθει από την έκβαση ορισμένων τέτοιων προσπαθειών (ιδίως για το κέντρο της Αθήνας) κατά τα τελευταία χρόνια. Άμεση συνέπεια των προηγούμενων είναι ότι απαιτείται ένας αποτελεσματικός μηχανισμός εφαρμογής του ΣΟΑΠ, που θα περιλαμβάνει επιμέρους μηχανισμούς συντονισμού (τεχνικού και πολιτικού) των πολλαπλών φορέων που πρέπει να εμπλακούν στην υλοποίηση των διαφόρων δράσεων, την παρακολούθηση (monitoring) της εφαρμογής μέσω κατάλληλων δεικτών, και τη συνεχή αξιολόγηση και επαναδιαμόρφωση του ΣΟΑΠ (ανάδραση).

Το δεύτερο στοιχείο είναι **καθοριστικός ρόλος της κοινωνικής διαβούλευσης και συμμετοχής**. Συμπεριλαμβάνουμε βέβαια την ούτως ή άλλως προβλεπόμενη θεσμικά διαβούλευση κατά τη διάρκεια της εκπόνησης του προγράμματος, αλλά ακόμα περισσότερο στη συμμετοχή της κοινωνίας κατά την εφαρμογή του. Η συμμετοχή αυτή δεν νοείται ως ένας μηχανισμός ενσωμάτωσης αλλά ως μια αμφίδρομη διαδικασία αξιολόγησης της στοχοθεσίας και των αποτελεσμάτων, και παράλληλα ως ενεργητική συμμετοχή στην υλοποίηση δράσεων. Μεταξύ των τελευταίων επισημαίνουμε και αυτές που στηρίζονται στην κοινωνική αλληλεγγύη, νέο στοιχείο που αποτελεί μια θετική συνέπεια της κρίσης, αλλά και σε άλλες μορφές συμμετοχής των διαφόρων κοινωνικών ομάδων με το διακριτό ρόλο κάθε μιας.

Συνοψίζοντας, η **Στρατηγική του ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας** προσδιορίζεται από τις εξής κύριες παραμέτρους πολιτικής:

- ⇒ Επαναπροσδιορισμός της Δυτικής Αθήνας ως ενός ισότιμου τμήματος της ευρύτερης Αθήνας, με υπέρβαση του διαχρονικού κοινωνικού διαχωρισμού και της δομικά δυσμενέστερης θέσης που είχε η περιοχή (κεντρικό όραμα)
- ⇒ Ολοκληρωμένη αντιμετώπιση όλων των διαστάσεων της κρίσης της περιοχής, με κεντρικό παρονομαστή την κοινωνική συνοχή.
- ⇒ Ειδική αντιμετώπιση περιοχών με πολύ έντονα προβλήματα και αξιοποίηση περιοχών με δυναμικό πολλαπλασιαστικού χαρακτήρα, με στοχευμένη εστίαση σε «θύλακες»
- ⇒ Συστηματικότητα, συνέχεια, και συντονισμένος χαρακτήρας της παρέμβασης
- ⇒ Κεντρικός ρόλος της κοινωνικής διαβούλευσης και συμμετοχής, στη διαμόρφωση αλλά κυρίως στην εφαρμογή του ΣΟΑΠ.
- ⇒ Ισχυρή χρηματοδοτική στήριξη, από το νέο ΠΕΠ Αττικής αλλά και από άλλες πηγές.

Το ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας εξειδικεύεται σε Πρόγραμμα Δράσης με διακριτικό τίτλο «60 δράσεις για τη Δυτική Αθήνα». Το πρόγραμμα δράσης του ΣΟΑΠ αποτελείται από ένα σύνολο επιμέρους δράσεων (στις προδιαγραφές του ΣΟΑΠ χρησιμοποιείται ο όρος «ενέργειες»), που μπορούν να ομαδοποιηθούν με διάφορους τρόπους. Οι δράσεις κατατάσσονται στα ακόλουθα πεδία:

- ⇒ Ανάπτυξη και στήριξη της οικονομικής βάσης
- ⇒ Κοινωνική συνοχή
- ⇒ Ακίνητα, Κτηριακό απόθεμα
- ⇒ Περιβάλλον
- ⇒ Πολεοδομία και αστικές υποδομές
- ⇒ Ασφάλεια

Στο πλαίσιο του ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας προσδιορίστηκαν δύο περιοχές παρέμβασης που διαμορφώνονται σε δύο επίπεδα:

- ⇒ το σύνολο του οικιστικού ιστού της Δυτικής Αθήνας
- ⇒ συγκεκριμένους «θύλακες εστίασης» εντός του οικιστικού ιστού.

Οι «θύλακες εστίασης» του ΣΟΑΠ αποτυπώνονται παρακάτω (Πίνακας 6 και Χάρτης 2, σελ. 19).

Πίνακας 6. Κωδικοποίηση των «Θυλάκων Εστίασης» του ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας ανά Δήμο

	Δήμοι							
	Αιγάλεω	Περιστερίου	Πετρού-πολης	Χαϊδαρίου	Αγίας Βαρβάρας	Ιλίου	Αγ. Αναργύρων-Καματερού	Φυλής
Θύλακας Α				1				
Θύλακας Β	1			1	1			
Θύλακας Γ	1				1			
Θύλακας Δ	1	1				1	1	
Θύλακας Ε	1							
Θύλακας ΣΤ						1		
Θύλακας Ζ			1					
Θύλακας Η			1					
Θύλακας Θ							1	
Θύλακας Ι								1
Θύλακας Κ								1

Οι «θύλακες» προσδιορίστηκαν μεθοδολογικά με βάση παραμέτρους και χαρακτηριστικά όπως παρακάτω:

Πίνακας 7. Παραμετροποίηση – Πολυκριτηριακή Ανάλυση των «Θυλάκων Εστίασης» του ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας

	Κοινωνική συνοχή	Φτώχεια	Γενική αδυναμία οικονομικής βάσης	Αποβιομηχάνιση - Κενοί χώροι	Πίεση στις χρήσεις γης	Προβλήματα ρυμοτομίας	Κακή ποιότητα κτηρίων	Περιβαλλοντικά προβλήματα	Επαφή με μεγάλες / ειδικές χρήσεις	Στρατηγική ή θέση-Δυνητικές προοπτικές
Θύλακας Α		1			1	1	1	1		
Θύλακας Β				1	1		1		1	1
Θύλακας Γ		1				1	1		1	
Θύλακας Δ				1	1	1		1	1	1
Θύλακας Ε	1	1	1				1			
Θύλακας ΣΤ			1				1	1	1	
Θύλακας Ζ		1	1							
Θύλακας Η		1	1							
Θύλακας Θ		1	1			1		1		
Θύλακας Ι	1	1	1				1	1	1	1
Θύλακας Κ		1			1					1

Εν κατακλείδι, η Στρατηγική της ΒΑΑ/ΟΧΕ ταυτίζεται με την Στρατηγική του ΣΟΑΠ όσον αφορά στους «Θύλακες Εστίασης», ενώ στην λοιπή περιοχή παρέμβασης **συνδέεται με επιμέρους λειτουργικές εξειδικεύσεις, αφενός σε «αναδυόμενους πόλους» που ενισχύουν την μητροπολιτικότητα της Δυτικής Αθήνας και, αφετέρου, σε «σε αστικές ζώνες που «διασυνδέουν» λειτουργικά τους θύλακες, ιδίως σε διαδημοτικό επίπεδο.**

Στο Παράρτημα του παρόντος, περιλαμβάνεται η μελέτη του ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας (ντοσιέ 2 Φακέλου υποβολής).

3. Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Μελέτες Επέκτασης – Αναθεώρησης, Μελέτες ανάπλασης κ.ο.κ.)

- ⇒ ΓΠΣ Δήμου Αγίας Βαρβάρας ΦΕΚ 420Δ 1989, ΦΕΚ 56Δ 1996
- ⇒ ΓΠΣ Δήμου Αγίων Αναργύρων – Καματερού ΦΕΚ 518Δ 1989, ΦΕΚ 103Δ 1996, ΦΕΚ 542 Δ/1988, 1365 Δ/1996
- ⇒ ΓΠΣ Δήμου Αιγάλεω ΦΕΚ 205Δ 1988, ΦΕΚ 240Δ 1994, ΦΕΚ 196Δ 1995, ΦΕΚ 347ΑΑΠ 2009
- ⇒ ΓΠΣ Δήμου Ιλίου ΦΕΚ 226Δ/1991, ΦΕΚ 1374Δ 1992, ΦΕΚ 79Δ/1995
- ⇒ ΓΠΣ Δήμου Περιστερίου ΦΕΚ 332Δ 1989, ΦΕΚ 439Δ 1992, ΦΕΚ 109Δ 1996, ΦΕΚ 1057Δ 1996, ΦΕΚ 386Δ 2008
- ⇒ ΓΠΣ Δήμου Πετρούπολης ΦΕΚ 14Δ 1995, ΦΕΚ 226Δ 1991
- ⇒ ΓΠΣ Δήμου Χαϊδαρίου ΦΕΚ 1149Δ 1996, ΦΕΚ 372Δ 1992, ΦΕΚ 237Δ 1990

4. Επιχειρησιακά Σχέδια των Δήμων –Εταίρων (Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114Α/2006)

- ⇒ Δήμου Αγίας Βαρβάρας αρ. αποφ. 93/2016 από 13-07-2016
- ⇒ Δήμου Αγίων Αναργύρων – Καματερού αρ. αποφ. 268/2015 από 10-11-2015
- ⇒ Δήμου Αιγάλεω αρ. αποφ. 305/2015 από 22-12-2015
- ⇒ Δήμου Ιλίου αρ. αποφ. 441/2015 από 16-12-2015
- ⇒ Δήμου Περιστερίου αρ. αποφ. 321/2015 από 08-12-2016 και 96/2016 από 14-04-2016
- ⇒ Δήμου Πετρούπολης αρ. αποφ. 137/2016 από 02-06-2016
- ⇒ Δήμου Φυλής αρ. αποφ.
- ⇒ Δήμου Χαϊδαρίου αρ. αποφ. 301/2011 από 28-11-2011

5. Μελέτη Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας

Με την Αρ. Απόφασης 114.6/2016, ΑΔΑ: 7Τ3546Ψ844-ΠΔΘ, του Διοικητικού Συμβουλίου του Πράσινου Ταμείου με θέμα: «Ένταξη Δήμων στο Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα του Πράσινου Ταμείου «ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ 2016» στον Άξονα Προτεραιότητας 4: «Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα» εντάχθηκαν οι Δήμοι Αγίας Βαρβάρας, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης, Φυλής και Χαϊδαρίου για την εκπόνηση Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ).

6. Ερευνητικό Πρόγραμμα «Συγκοινωνιακή Τεκμηρίωση Στρατηγικής με στόχο τη Βιώσιμη Κινητικότητα στη Δυτική Αθήνα»

Ανάθεση του ΑΣΔΑ με Προγραμματική Σύμβαση, (αρ. πρωτ. ΑΣΔΑ 2964/11-09-2012), στα Πανεπιστήμια ΑΠΘ – Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης και Πανεπιστημίου Θεσσαλίας – Εργαστήριο Χωροταξικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού για την παροχή ερευνητικών υπηρεσιών με θέμα «Συγκοινωνιακή Τεκμηρίωση Στρατηγικής με στόχο τη Βιώσιμη Κινητικότητα στη Δυτική Αθήνα».

Με το Πρακτικό της 6^{ης} Συνεδρίασης της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης της Προγραμματικής Σύμβασης (αρ. πρωτ. ΑΣΔΑ 1990/5-6-2014) έγινε η παραλαβή και πιστοποίηση των Παραδοτέων:

- ⇒ Π 1.3 «Οριστική έκθεση συγκοινωνιακών, κυκλοφοριακών και πολεοδομικών παραμέτρων»,
- ⇒ Π 3.1 «Γενικό Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) για τη Δυτική Αθήνα, με εντοπισμό των κατάλληλων περιοχών για την εφαρμογή παρεμβάσεων βιώσιμης αστικής κινητικότητας βάσει κατάλληλης τυπολογίας και προσδιορισμός παραμέτρων των παρεμβάσεων»,
- ⇒ Π 3.2 Διατύπωση "πακέτου παρεμβάσεων" βιώσιμης αστικής κινητικότητας με πιλοτικές εφαρμογές - περιοχή 1,
- ⇒ Π 3.3 Διατύπωση "πακέτου παρεμβάσεων" βιώσιμης αστικής κινητικότητας με πιλοτικές εφαρμογές - περιοχή 2,
- ⇒ Π 3.4 Διατύπωση "πακέτου παρεμβάσεων" βιώσιμης αστικής κινητικότητας με πιλοτικές εφαρμογές - περιοχή 3

και η οριστική παραλαβή και έγκριση της Προγραμματικής Σύμβασης

7. Ερευνητικό Πρόγραμμα «Περιβαλλοντικές και Κοινωνικοοικονομικές Διερευνήσεις και Δυνατότητες Αστικής Αναγέννησης στην περιοχή ευθύνης του ΑΣΔΑ»

Ανάθεση του ΑΣΔΑ με Προγραμματική Σύμβαση, (αρ. πρωτ. ΑΣΔΑ 2856/31-08-2012), στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας για την παροχή ερευνητικών υπηρεσιών με θέμα «Περιβαλλοντικές και Κοινωνικοοικονομικές Διερευνήσεις και Δυνατότητες Αστικής Αναγέννησης στην περιοχή ευθύνης του ΑΣΔΑ».

Με το Πρακτικό της 6ης Συνεδρίασης της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης της Προγραμματικής Σύμβασης (αρ. πρωτ. ΑΣΔΑ 1991/5-6-2014) έγινε η παραλαβή και πιστοποίηση των Παραδοτέων:

- ⇒ Π 1.3 «Οριστική Έκθεση Κοινωνικών, Αναπτυξιακών και Περιβαλλοντικών Παραμέτρων στην περιοχή ευθύνης του ΑΣΔΑ,
- ⇒ Π 3.1 «Εντοπισμός Κατάλληλων Περιοχών για την Εφαρμογή Παρεμβάσεων Αστικής Αναγέννησης»
- ⇒ Π 3.2 «Εντοπισμός Κατάλληλων Περιοχών για την Εφαρμογή Παρεμβάσεων Αστικής Αναγέννησης - Αξιολόγηση δυναμικού «Αστικής Αναγέννησης» στο πλαίσιο της αειφορίας» Περιοχές εμπάθυνσης/Ομάδα περιοχών 1,

- ⇒ Π 3.3 «Εντοπισμός Κατάλληλων Περιοχών για την Εφαρμογή Παρεμβάσεων Αστικής Αναγέννησης - Αξιολόγηση δυναμικού «Αστικής Αναγέννησης» στο πλαίσιο της αειφορίας» Περιοχές εμβάθυνσης/Ομάδα περιοχών 2,
- ⇒ Π 3.4 «Εντοπισμός Κατάλληλων Περιοχών για την Εφαρμογή Παρεμβάσεων Αστικής Αναγέννησης - Αξιολόγηση δυναμικού «Αστικής Αναγέννησης» στο πλαίσιο της αειφορίας» Περιοχές εμβάθυνσης/Ομάδα περιοχών 3

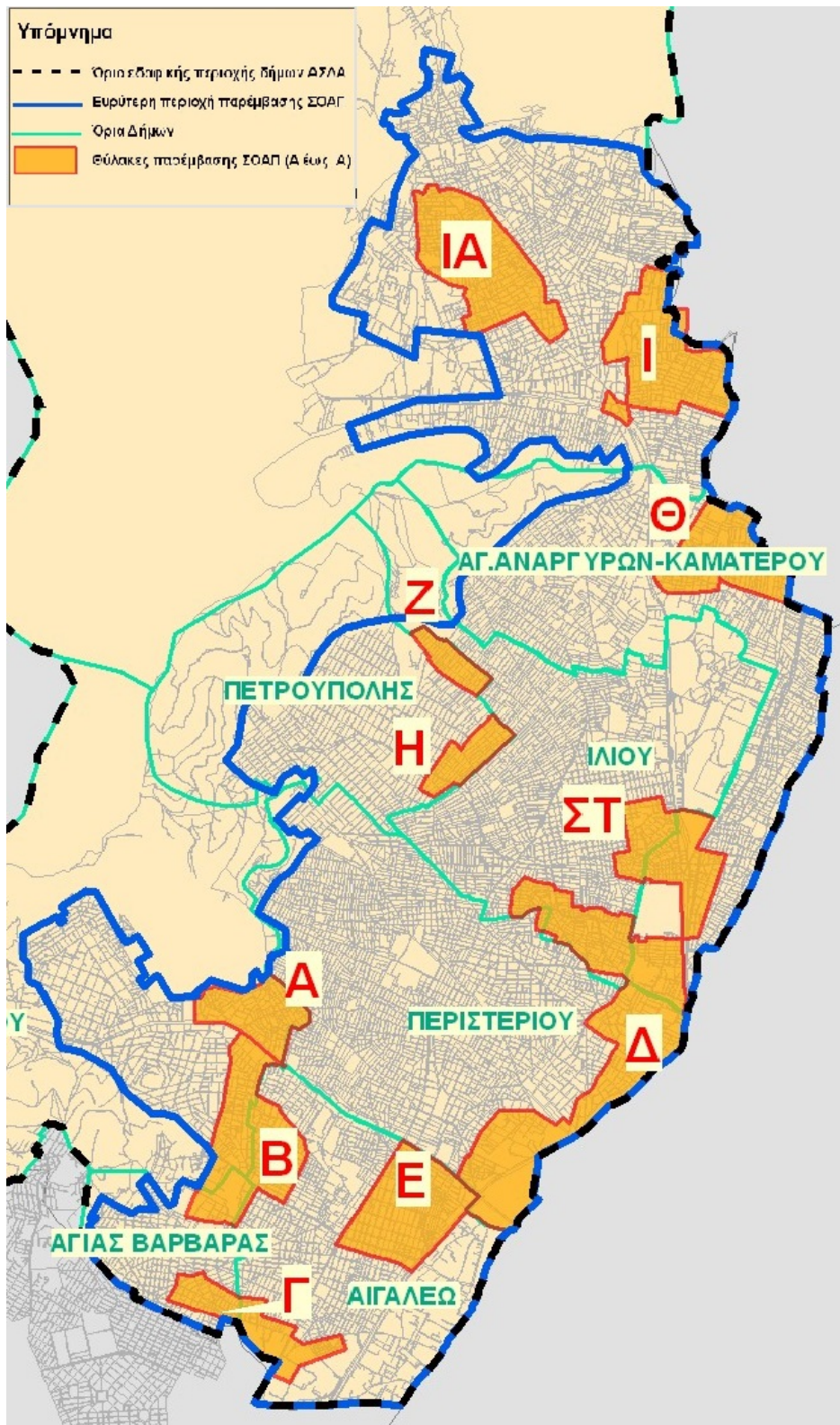
και η οριστική παραλαβή και έγκριση της Προγραμματικής Σύμβασης.

- 8. Μελέτη – Διάγνωση Αναγκών της τοπικής αγοράς εργασίας των Δήμων της Δυτικής Αθήνας.**
- 9. Στρατηγικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για τη θέσπιση «Ζώνης Καινοτομίας Δυτικής Αθήνας».**
- 10. Ο Πολιτιστικός και δημιουργικός τομέας ως προωθητική δραστηριότητα της Δυτικής Αθήνας.**
- 11. Ζώνες ή Εστίες Κοινωνικής Περιθωριοποίησης και Αποκλεισμού στη Δυτική Αθήνα – Πολιτικές Αντιμετώπισης του Προβλήματος.**
- 12. Επιχειρησιακή Οργάνωση των Δήμων του ΑΣΔΑ για την Πολιτική Προστασία και την Αντιμετώπιση Φυσικών και Περιβαλλοντικών Κινδύνων.**

Στο Παράρτημα του παρόντος, περιλαμβάνονται τα ΓΠΣ, τα Επιχειρησιακά Σχέδια των Δήμων, καθώς και όλες οι προαναφερόμενες μελέτες.

Χάρτης 2. Η «Περιοχή Παρέμβασης» και οι «Θύλακες Εστίασης» του ΣΟΑΠ της Δυτικής Αθήνας

B.4 - ΤΗΡΗΣΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Ποια κρίνετε ότι είναι η επίπτωση του υποβαλλόμενου σχεδίου στις πολιτικές που διέπουν τους παρακάτω τομείς:

Προστασία του Περιβάλλοντος (Θετική):

Η ΒΑΑ/ΟΧΕ υιοθετεί με στοχευμένο και θετικό τρόπο αφενός την στρατηγική της Χρηματοδοτικής Προτεραιότητας 3 του ΕΣΠΑ 2014-2020 (ΧΠ3) που στοχεύει στην ικανοποίηση Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου (ΕΠεΚ), καθώς και τους στρατηγικούς στόχους του ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ που αφορούν τους ακόλουθους Θ.Σ.:

Για τον Θ.Σ. 4:

1. στη μείωση των ενεργειακών απαιτήσεων στον κτιριακό τομέα, με επιδεικτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις σε δημόσια κτίρια (βλ. Ενότητες Δ.4 και Ε.3, Κατανομή προτεινόμενων Παρεμβάσεων ΒΑΑ/ΟΧΕ, ΟΣ/Π 14).
2. στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του πληθυσμού και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής κυρίως στο αστικό περιβάλλον, ιδίως μέσω χρήσης μεθόδων/συστημάτων ενεργειακής αποδοτικότητας και βιοκλιματικού σχεδιασμού (ομοίως ΟΔ/Π 14-16 και, ΟΔ/Π 27-28)
3. στη σύνδεση της βιώσιμης και πολυτροπικής αστικής κινητικότητας και των πράσινων μεταφορών με ευρύτερες παρεμβάσεις αστικής αναζωογόνησης, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου στις αστικές περιοχές (συνδυαστικά με τον Θ.Σ. 6) (ομοίως, ως ανωτέρω).

Για τον Θ.Σ. 5:

1. στην στοχευμένη αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογή στις νέες ξηροθερμικές συνθήκες και τα ενδεχόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως οι πλημμύρες (ομοίως, ΟΔ/Π-13)

Για τον Θ.Σ. 6:

1. Στην προώθηση της αστικής αναζωογόνησης και βιώσιμης αστικής κινητικότητας,, δεδομένου ότι συμβάλλουν σημαντικά αφενός στην μείωση των πιέσεων της κλιματικής αλλαγής στο αστικό περιβάλλον και αφετέρου στη προσέλκυση επενδύσεων και στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Ειδικά στην Περιφέρεια Αττικής συνδυάζονται με δράσεις αντιμετώπισης των συνεπειών της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης (βλ. Ενότητες Δ.4 και Ε.3, Κατανομή προτεινόμενων Παρεμβάσεων ΒΑΑ/ΟΧΕ, ΟΔ/Π 14-16 και, ΟΔ/Π 27-28).

Δεν περιλαμβάνονται στην ΒΑΑ/ΟΧΕ (ήδη από το επίπεδο της Πρόσκλησης) παρεμβάσεις που αφορούν στην προώθηση νεότερων ιεραρχικά μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων, στη διασφάλιση της αυτάρκειας της χώρας σε υποδομές ανάκτησης σύμμεικτων αστικών αποβλήτων και διάθεσης μη ανακτήσιμων αστικών αποβλήτων, στην προώθηση μεθόδων ορθολογικής διαχείρισης ιλύος, ολοκλήρωση των υποδομών δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ, στην προσαρμογή και τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον τομέα της βιοποικιλότητας και την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των ευαίσθητων περιοχών με στόχο την άμβλυνση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη βιοποικιλότητα.

Περαιτέρω, κατά τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την λειτουργία των Έργων θα λαμβάνονται υπόψη όλες οι πρόνοιες και κατευθύνσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ισότητα των δύο φύλων (Θετική):

Η ΒΑΑ/ΟΧΕ της Δυτικής Αθήνας έχει θετική ανταπόκριση στην ικανοποίηση των αρχών της ισότητας των φύλων², δεδομένου ότι:

- Καλύπτει τον Στόχο 1 του ΕΣΔΙΦ, ιδίως ως προς την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές για τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, προβλέποντας τη διερεύνηση, καταγραφή και επεξεργασία των αναγκών των γυναικών που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες και, ιδίως, σε εκείνες που αντιμετωπίζουν αυξημένα προβλήματα, όπως οι γυναίκες αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, οι γυναίκες Ρομά, οι ηλικιωμένες γυναίκες, οι τοξικοεξαρτημένες γυναίκες κ.λπ., καθώς και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων
- Καλύπτει τον Στόχο 3 του ΕΣΔΙΦ, ιδίως ως προς τη διασφάλιση της ισότητας και εξάλειψη των διακρίσεων για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις (ενδεικτικά: Χορήγηση voucher για φιλοξενία παιδιών γυναικών Ρομά, αστέγων ή προσφύγων σε βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, ισότιμη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης - απόκτησης επαγγελματικών δεξιοτήτων, την ενδυνάμωση/ενίσχυση γυναικείας επιχειρηματικότητας με τη δημιουργία επιχειρήσεων, ΚΟΙΝΣΕΠ κλπ. που θα στελεχώνονται από αποφυλακισμένες γυναίκες, γυναίκες πρόσφυγες, γυναίκες θύματα βίας, γυναίκες αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών κλπ, προγράμματα ενίσχυσης κοινωνικών δεξιοτήτων των μητέρων και των μαθητριών Ρομά με στόχο την ομαλή σχολική ένταξη, σεμινάρια Προαγωγής Υγείας, σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και πρόληψης παιδικών/εφηβικών κυήσεων με έμφαση στον οικογενειακό προγραμματισμό σε γυναίκες και κορίτσια Ρομά, Φιλοξενία και παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών σε γυναίκες πρόσφυγες θύματα ή εν δυνάμει θύματα βίας ή αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών, πρόληψη φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας κ.λπ.).
- Αξιοποιεί το Στόχο 2 του ΕΣΔΙΦ, δεδομένου ότι αλληλοεπιδρά στην προβλεπόμενη χάραξη στοχευμένων πολιτικών για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και στην τήρηση και διάδοση στοιχείων ταξινομημένων κατά φύλο.

Οι στόχοι αυτοί εντάσσονται στις ΟΔ/Π 1 έως και ΟΔ/Π 11, καθώς και στις ΟΔ/Π-22 -24.

Από άποψη Ομάδων-Στόχων, ιδιαίτερη μέριμνα αφιερώνεται τόσο στο ΕΣΔΙΦ όσο και στην παρούσα ΒΑΑ/ΟΧΕ στις εργαζόμενες φτωχές, όπου σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Ε. για την Ελλάδα παρατηρείται μια αύξηση πάνω από 4% μεταξύ των ετών 2008-2013 τόσο αναφορικά με τις ηλικιακές ομάδες από 18-64 των γυναικών εργαζόμενων, όσο και μεταξύ των μόνιμα και προσωρινά απασχολούμενων γυναικών (Eurostat 2015).

Αντίστοιχα, στοχεύεται η αντιμετώπιση προβλημάτων των μονογονεϊκών οικογενειών, οι οποίες παρουσιάζουν αυξημένη παρουσία στη Δυτική Αθήνα, ιδιαίτερα στα φτωχά κοινωνικά στρώματα και σε θύλακες της Περιοχής Παρέμβασης. Οι μονογονεϊκές οικογένειες εμφανίζονται να επηρεάζονται ιδιαίτερα από τις κοινωνικοοικονομικές αλλαγές που έχουν συντελεστεί από το 2009 έως σήμερα, αλλά παράλληλα και να βρίσκονται εκτός των άτυπων δικτύων κοινωνικής αρωγής που θα μπορούσαν να τις στηρίξουν.

Όσον αφορά στις άστεγες γυναίκες, σύμφωνα με την Έκθεση του Παρατηρητηρίου για τους Άστεγους (FEANTSA) του 2012, δέκα στις εικοσιένα χώρες έχουν καταγράψει αύξηση των ποσοστών του

² ΥΠΕΣ, Γ.Γ.Ι.Φ., Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ), Φεβρουάριος 2017.

γυναικείου στεγαστικού αποκλεισμού και της επισφάλειας. Από την άλλη, παρατηρείται μία αύξηση του ποσοστού της στεγαστικής επισφάλειας που αφορά κυρίως στα νεαρά κορίτσια κάτω των 25 ετών. Ενώ, ένας άλλος παράγοντας που δείχνει να αυξάνει τα ποσοστά της γυναικείας στεγαστικής επισφάλειας είναι η ενδο-οικογενειακή βία και τα, επίσης, αυξημένα ποσοστά που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια εξαιτίας και της ίδιας της θέλησης των γυναικών θυμάτων βίας να αναζητήσουν συνδρομή σε σχετικές υπηρεσίες ή και να απομακρυνθούν από την κακοποιητική σχέση, διαμένοντας προσωρινά σε ξενώνες φιλοξενίας ή σε καταφύγια.

Τέλος, οι γυναίκες περιλαμβάνονται και στην κατηγορία των λεγόμενων νεοαστέγων, των ατόμων δηλαδή κυρίως προερχόμενων από τα μεσαία στρώματα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο και επαγγελματικά προσόντα που λόγω της κρίσης βρέθηκαν στη δίνη της στεγαστικής επισφάλειας. Περαιτέρω, το ζήτημα των γυναικών ΑμεΑ, εντάσσεται στο θέμα των πολλαπλών διακρίσεων, το οποίο δεν έχει ακόμα διερευνηθεί σε βάθος. Στην Ελλάδα, συγκεκριμένα, το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο αναφέρεται συνολικά σε άτομα με αναπηρία και δεν επιχειρεί να ασχοληθεί με την έμφυλη διάκριση. Ταυτόχρονα, στόχος είναι η ενίσχυση και των γυναικών που φροντίζουν άτομα ΑμεΑ.

Οι τοξικοεξαρτημένες γυναίκες αποτελούν έναν ευάλωτο πληθυσμό που εμπλέκεται εξ' ορισμού σε εξουσιαστικές σχέσεις εξάρτησης, αδυναμίας και καταπίεσης. Η γυναικεία τοξικοεξάρτηση είναι ένα φαινόμενο σύνθετο και πολυδιάστατο που ως αυτόνομο πεδίο έρευνας απασχολεί τους ερευνητές τις τρεις τελευταίες δεκαετίες και προσεγγίζεται κυρίως μέσω της καταγραφής των διαφορών φύλου, οι οποίες αφορούν όλες τις πτυχές του φαινομένου της τοξικοεξάρτησης. Έμφυλες διαφορές εντοπίζονται ως προς τα αίτια της εξάρτησης, τα πρότυπα χρήσης, την επιδημιολογία της χρήσης ουσιών, τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των χρηστών, την αναζήτηση της θεραπείας και την θεραπευτική προσέγγιση.

Προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρία (Θετική):

Η προτεινόμενη ΒΑΑ/ΟΧΕ ενσωματώνει θετικά στη Προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρία, δεδομένου ότι έχει ληφθεί μέριμνα ενσωμάτωσης του «καθολικού σχεδιασμού», η προώθηση και ανάπτυξη προσβάσιμων υποστηρικτικών υποδομών, τεχνολογιών, εξοπλισμών και υπηρεσιών με στόχο την άρση των υφιστάμενων εμποδίων σε άτομα με αναπηρία.

Κατά την υλοποίηση της ΒΑΑ/ΟΧΕ θα τηρηθεί το σύνολο των κανόνων για την εξασφάλιση προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία, ήτοι:

- Πρόσβαση στο φυσικό περιβάλλον και τους εξωτερικούς χώρους συμπεριλαμβ. αρχαιολογικών χώρων, παραλιών, χώρων πρασίνου, αλσών κ.λπ.
- Πρόσβαση στις κτιριακές υποδομές και τους υπαίθριους χώρους, καθώς και σε εκείνες που εξυπηρετούν τις μεταφορές,
- Πρόσβαση στις υπηρεσίες
- Πρόσβαση στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα
- Πρόσβαση στην πληροφορία-Πληροφόρηση

Λοιπές Οριζόντιες Πολιτικές που Λαμβάνονται Υπόψη

Στο πλαίσιο της παρούσης λαμβάνονται υπόψη επίσης οι ακόλουθες οριζόντιες πολιτικές, καθώς και οι σχετικές ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές:

- Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης (ΕΣΚΕ)
- Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής (ΑΠ 4 της ΕΣΚΕ)
- Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων ΕΠΜ (επικαιρ. Απρίλιος 2015)
- Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα κατά της Φτώχειας
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση της Σχολικής Διαρροής
- Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία 2010-2020: Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη Χωρίς Εμπόδια
- Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (Ν.4074/2012)
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλλων (ΕΣΔΙΦ)
- Ευρωπαϊκή Ενιαία Ψηφιακή Αγορά
- Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021

Οι αναλυτικές αναφορές των παραπάνω γίνονται στο επίπεδο των «Αναλυτικών Πρότυπων Δελτίων Παρεμβάσεων (ΑΠΔΠ) στην Ενότητα ΣΤ του παρόντος.

